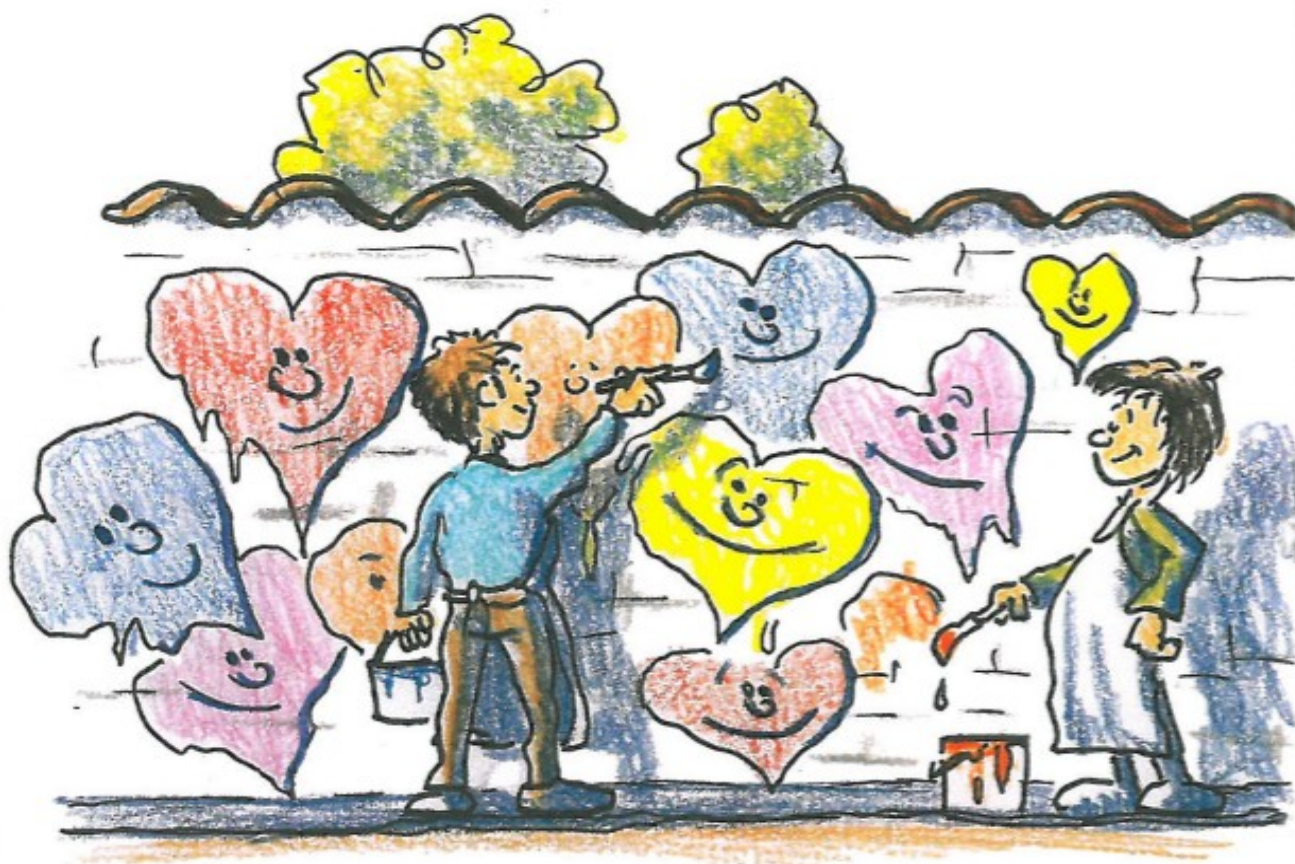

Projektarbejde med fokus på børns kreative udtryk

I et projektarbejde har barnets kreative udfoldelse en høj prioritet. Projektmetoden, der bygger på et helhedssyn på børns udviklings- og læreprocesser, er inspireret af den Italienske Reggio Emilia-filosofi. Udgangspunktet for artiklen er egne studier og erfaringer med projektmetoden med 3-6-årige i børnehuset Tiziana i Aalborg.

Omdrejningspunktet for projektet er det tema, man fordyber sig i. Temaet skal findes

i børnenes nære virkelighed. Det kan handle om fugle, snegle, blomster med videre, men det kan også være sociale relationer som for eksempel venskaber. Med støtte og vejledning fra de voksne udforsker børnene temaet på forskellige måder. I denne kreative proces tegner, maler og former de og gør nye opdagelser. De udvider deres erfaringer og lærer om et tema på egne betingelser.

Hvis du mærker, at børnene er fascinerede af flasker og dåser og hjerter, ligger det lige til højrebenet at gribe fat i disse emner, når du står og mangler tema til dit projektarbejde. Læs mere om, hvordan du støtter børnenes egne udtryk, så du fremmer fantasi og fornyelse

Af Alice Kjær, pædagog, cand. pæd.

Børns tegninger som inspiration til projekter

Børns tegninger er ofte en god kilde til at finde et tema, fordi de fortæller om børnenes umiddelbare interesser. Tegningerne skal vi give os tid til at nærlæse. Det, som pirrer børns nysgerrighed, er ofte helt andre ting, end det, vi voksne tillægger en værdi. Eksempelvis fandt jeg temaet flasker og dåser efter en tur ud af huset med en gruppe drenge.

På turen oplevede de forskellige ting og var optaget af at samle flasker og dåser. På de tegninger, de lavede efter turen, fik jeg øje på, at der var flasker og dåser på næsten alle tegninger. Temaet var givet, og det havde jeg ikke selv fundet på, hvis ikke jeg havde set deres tegninger.

Projekt om hjerter

Starten på et projekt om hjerter var børnenes interesse for at tegne hjerter. Projektgruppen bestod af fem piger på fire år og mig selv. Den første gang, vi samledes, tegnede de om deres familie. Denne opgave gav jeg dem for at få et fælles fokus. Da de præsenterede deres tegninger for hinanden, fik jeg øje på, at de alle havde tegnet hjerter på deres familietegninger. Der var hjerter i luften, på jorden, på husene, på menneskerne ...

At børnene var fascineret af hjerter, var der ingen tvivl om. Og dette gav startskuddet til hjerteprojektet, der strakte sig over et halvt år og afsluttedes med en udstilling på Aalborg Børnekunstmuseum. Projektarbejdet foregik én gang ugentligt i tidsrummet 9.30-11.30.

Hvori ligger fascinationen at hjerter?

Hvorfor havde børnene tegnet alle disse hjerter? Hvad var det, der fascinerede dem ved hjerter? Og hvilken viden havde de om hjerter?

Jeg stillede børnene spørgsmålene, og de svarede:

"Mit hjerte betyder, det er et smukt hus," sagde Samilla. "Jeg kan tegne hjerter, fordi jeg har lært det," svarede Liva. "Af hvem?" spurgte Anne Sofie.

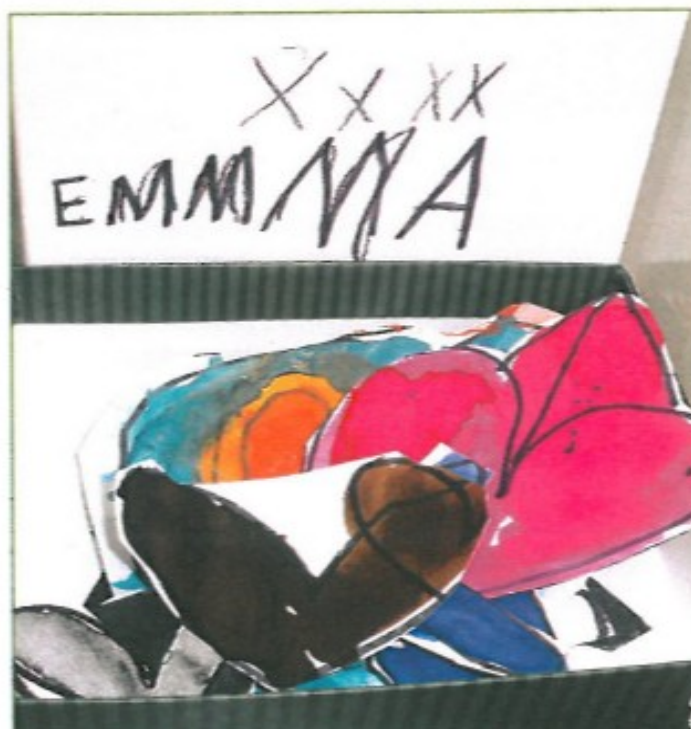
"Fordi jeg har øvet mig," svarede Liva.

Det blev klart for mig, at børnenes fascination af hjerter primært bestod i at tegne formen på hjertet og hjertet som symbol for kærlighed og noget smukt. Og det var ud fra denne interesse for hjerter, at børnene skulle udfordres.

Forskellige udtryksformer i projektet

Børn lærer med hele kroppen. Derfor er det en god ide at give dem forskellige materialer, de i frihed kan udtrykke sig med: Undervejs i et projekt veksles mellem, at børnene udtrykker sig på egen hånd, og at de får vejledning og inspiration i for eksempel teknikker og udtryksmåder.

Jeg opfordrede dem til frit at tegne hjerter. De tegnede massevis af hjerter på vidt forskellige måder. De malede dem, klippede dem ud og puttede dem i hver deres lille hjerteæske.

De tegnede også hjerter på genbrugspapir: Gammelt gavepapir, bølgepap, blade, avispapir, og andet. Hjerterne klippede de ud og limede på et hjertetræ. For at udfordre til dialog og samarbejde opfordredes de til at tegne hjerter sammen to og to og til at tegne et stort fællesbillede.

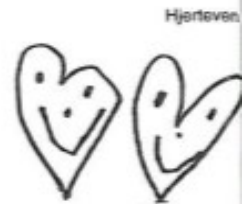
Genkendelige materialer kombineret med nye ting er ofte et hit, og så kan det sætte tankeprocesser i gang. Malertape er et materiale, de kender og er fortrolige med. Det er primært malertape og ikke den traditionelle gennemsigtige tape, de bruger i det daglige, når noget skal tapes sammen. Nu var opgaven en anden, nemlig at forme noget med tape. Børnene gik straks i gang med at eksperimentere med tapen.

Emma fortæller om et hjerte, hun har formet af tape på sort karton: "Jeg tog et sort, fordi det skulle være jorden. Hjertet er dødt. Stjernen hjælper, så hjertet kan leve."

Emmas udsagn om det døde hjerte gav mig ideen til at sætte fokus på følelser. De skulle tegne et glad, et surt og et vredt hjerte. Og et hjerte, der har en hjerteven.

Projektarbejde og den pædagogiske læreplan
Projektmetodens helhedssyn på børns læring og udvikling indebærer, at det er problema-

Anne Sofie

tisk isoleret at se på udvikling af enkeltstående kompetencer som for eksempel kun det sociale, det motoriske og så videre. I projektet befrugter læreplanstemaerne hinanden og er indbyrdes afhængige. Dette udelukker dog ikke, at aktiviteter kan iværksættes med henblik på enkelte kompetencer som for eksempel at fremme den sociale, personlige og kulturelle udvikling ved at skabe et kreativt rum, hvor børnene kan udfolde sig frit med forskellige materialer.

Den voksnes opgave består i at lytte, få øje på og reflektere over, hvordan læreplanen kan bringes i spil og bidrage til fordybelse i temaet.

For at få den kropslige dimension ind i projektet blev børnene opfordret til at mærke og lytte til hjertet. "Læg en hånd på jeres hjerte, og prøv om I kan mærke det."

Liva.: "Jeg kan mærke noget."

Janne: "Jeg kan også mærke noget. Mit hjerte banker."

Denne konstatering gav ideen til at finde trommer frem, så de kunne tromme hjertets slag.

Det "rigtige" hjerte

Vi tager ofte tegneplader og blyanter med ud i naturen, så børnene på stedet kan nedfælde deres indtryk. Da vi var på en løbetur, følte de efter turen på deres eget og hinandens hjerte. Og de blev opfordret til at tegne hjertet, som de mente det så ud efter løbeturen.

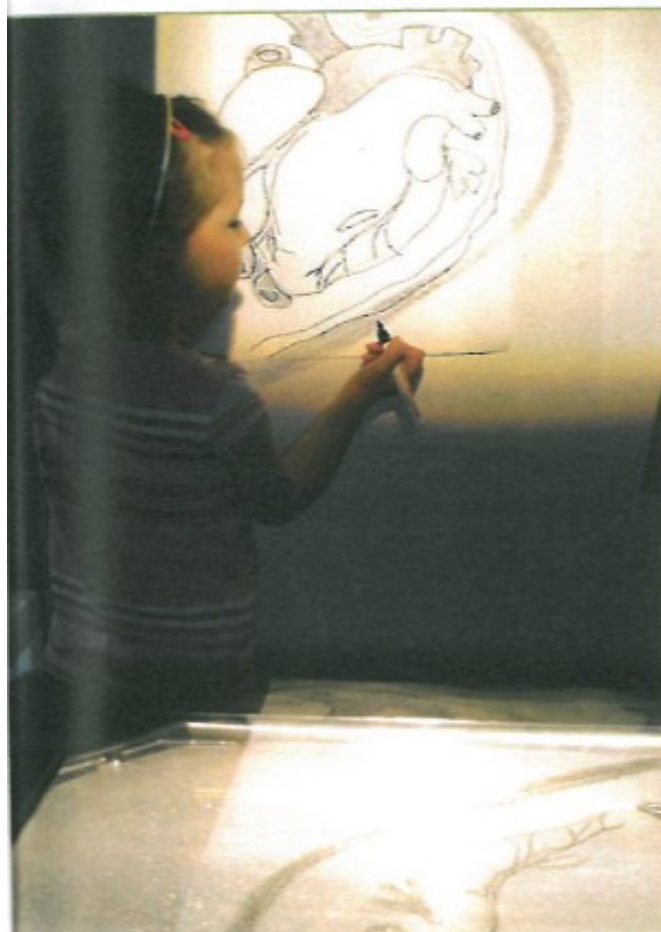
Opmærksomheden på det kropslige hjerte gav anledning til at introducere det fysiske hjerte. Det gjorde jeg ved at lægge et billede af et hjerte på en overhead, så det blev forstørret op på en væg. De skiftedes til at tegne det

forstørrede hjerte på væggen. Her kombinerede de noget genkendeligt (at tegne) og en udfordring (overhead) – tegne på en væg. Denne måde at tilnærme sig det fysiske hjerte på, resulterede i, at børnene blev interesseret i at vide mere om hjertet indeni os, dets funktion, størrelse, farve og så videre.

Kreative evner og fantasi gør os innovative

Det er vores kreative evner og fantasien, som gør, at vi kan kombinere det gamle med noget

“

At børnene var fascineret af hjerter, var der ingen tvivl om. Og dette gav startskuddet til hjerteprojektet, der strakte sig over et halvt år og afsluttedes med en udstilling på Aalborg Børnekunstmuseum

”

nyt og skabe ny viden. Børns fantasitegninger er andet end sjove ideer, de er også en måde, hvorpå de skaber nye forståelser og sammenhænge. De finder frem til mening og viden med udgangspunkt i det, de allerede ved, og ved hjælp af fantasi, kreativitet.

Børnene formede hjerter i ler og lavede hjerterelieffer og små ler-hjerter, som de limede på nogle kartondukker, de havde lavet, så de blev levende. Ud fra dukkens hjerte tegnede de blodårer med rød og sort tusch. Og de gav dukken blodårer af røde elektrikerledninger.

Ud over at tegne og forme, billedligt og tredimensionelt, blev der bragt ting ind i projektet, der generelt fascinerer aldersgruppen: Leg, bogstaver, tal, matematik, historiefortælling og dramatik. I hjerteprojektet stavede og skrev de bogstaverne i ordet "hjerte". De rimede på hjerte, de digtede historier om temaet, og vi søgte viden i fagbøger.

Afslutning på projektet

Projektarbejdet skal synliggøres og ses på løbende. Ved at se bagud i forløbet kan børnene få øje på egen udvikling og blive inspireret af adokumentationen med respekt for børnene, så de kan genkende sig selv i det, de ser. Som afslutning på projektet om hjerter, så vi sammen på hele forløbet: tegninger, fotos, skulpturer og så videre. Vi talte om starten og "dykkede" ned forskellige steder i forløbet.

Børnene skal udfordres til at lytte, inspirere og støtte hinanden i projektet. Når børnene præsenterer det, de har arbejdet med (tegninger, fotos, ting, de har modelleret eller formet), gøres det synligt for de øvrige deltagere, og de lærer, at der ikke er rigtige eller forkerte udtryk. De lærer at omgås hin-

anden med respekt og interesse. Det giver det enkelte barn en oplevelse af, at dets bidrag og evner har en værdi – også for andre. Den voksne kan bevidst styre processer i en retning, hvor alle tilgodeses med deres forskelligheder.

Forberedelse af et projekt

Der er dels langtidsforberedelser, men vigtigst af alt er korttidsplanerne fra gang til gang, hvor næste aktiviteter skal forberedes. Planlægningen må ikke være for stram, da det kan overskygge børnenes frie og kreative udfoldelse. Refleksion og dokumentation af børnenes arbejde og sparring med kollegaer er vigtig. Derudover skal man finde materialer frem og indrette det fysiske rum, så der skabes en stemning, der inspirerer til det, der skal

“

Projektmetoden kan ses som et alternativ til den læringsforståelse, der hylder, at alt skal kunne måles, vejes og testes

”

foregå. Dette arbejde må der afsætte tid til i hverdagen.

En forberedelse til fremtiden

Projektmetoden kan ses som et alternativ til den læringsforståelse, der hylder, at alt skal kunne måles, vejes og testes. At give rum for børnenes individuelle udtryk er med til at støtte deres kreative og innovative evner og give dem redskaber til at se bagom tingene reflektere og vurdere. Dette er vigtige erfaringer at have med sig ind i en fremtid, der stille stadig stigende krav til individet om at kunne navigere i et samfund i konstant forandring

Artiklens forfatter har skrevet bogen: *Projektarbejde med børn i daginstitutionen – fra fascination til fordybelse*. Den beskriver, hvordan mindre børn gennem undersøgelser, skaberde arbejde og eksperimenter kan gå på opdagelse i et tema. Bogen besvarer spørgsmål som: Hvordan kommer man i gang med et projekt? Hvilke børn skal deltage? Hvor ofte foregår projektarbejdet? Hvordan finder I et tema? Hvordan kan børnene bevare interessen for et tema så længe? Og: Hvor finder I tiden til det? Det er en praktisk inspirationsbog, der giver læseren lyst til at gå i gang. Den kan fås hos Dafolo.

